

Sygn. akt IV U 1417/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bogusław Łój

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Dejewska vel Dej

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2019 r. w Zielonej Górze

odwołania H. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 22.10.2018 r. znak (...)

o przyznanie prawa do emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy H. S. prawo do emerytury począwszy od 19.10.2018 r.

SSO Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 1417/18

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 22.10.2018 r., znak: (...), pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawcy H. S. prawa do emerytury, stwierdzając, że do dnia 01.01.1999 r. nie został udowodniony wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wnioskodawca H. S. w odwołaniu od powyższej decyzji domagał się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do emerytury i zaliczenie okresów pracy w szczególnych warunkach w (...) Zakładzie (...) sp. z o.o. w K. od 01.07.1976 r. do 31.05.1991 r. oraz od 03.09.1997 r. do 31.07.2009 r. Ponadto wskazał, że szkodliwe warunki pracy występowały również w Browarach (...) S.A. w Z. w okresie od 03.06.1991 r. do 01.09.1997 r. gdzie pracował na stanowisku ślusarza. Odwołujący podniósł, że sporne okresy potwierdzą wnioskowani przez niego świadkowie.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo organ wskazał, że wnioskodawca nie przedłożył świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach potwierdzających sporne okresy pracy.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca H. S., urodzony (...), wniosek o przyznanie emerytury złożył w dniu 21.09.2018 r., nie będąc członkiem OFE. Na dzień 01.01.1999 r. organ rentowy uznał za udowodnione 25 lat, 2 miesiące i 17 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 3 miesiące pracy w warunkach szczególnych.

okoliczności niesporne

dowód: akta organu rentowego

W okresie od 01.07.1976 r. do 31.05.1991 r. oraz od 03.09.1997 r. do 31.12.1998 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony w (...) Zakład (...) w K. na stanowisku ślusarza i szlifierza. Zakład (...) produkował sprzęgła do samochodów osobowych.

Do obowiązków wnioskodawcy na stanowisku ślusarza należała regeneracja przyrządów na dziale tłocznym. Wnioskodawca stale pracował przy prasach oraz narzędziowni znajdującej się obok pras. Narzędziownia składała się z dwóch pododdziałów: działu regeneracji, na którym pracował odwołujący oraz centralnej narzędziowni, gdzie wykonywano przyrządy pod konkretny oddział. W dziale regeneracji panował ogromny hałas. Warsztat ślusarzy znajdował się kilka metrów od hali, na której pracowało kilkadziesiąt pras. Poza dużymi prasami, których było ok. 10 na hali były małe i średnie prasy.

W latach 1970- 1980 w zakładzie pracowało 2,5 tys. ludzi i było ponad 1000 urządzeń do regeneracji. Każdy przyrząd używany na produkcji miał określony czas używalności i musiał wykonać określoną ilość detali. Po tym czasie trzeba było go naostrzyć i naprawić ukruszenia. Usuwanie awarii polegało na przywróceniu narzędziom użyteczności. Przyrządy były elementem prasy, a obowiązkiem wnioskodawcy było pilnowanie, aby były one naprawione oraz w pełni sprawne i naostrzone. Jeżeli wykruszył się stempel w prasie to trzeba go było wymienić albo naostrzyć żeby spełniał swoją rolę. Usuwanie awarii narzędzi odbywało się w miarę możliwości na hali produkcyjnej albo w warsztacie. Na hali demontowano stempel z prasy, brano na warsztat, aby usunąć awarię, a następnie z powrotem montowano naprawiony na hali. Czas ostrzenia lub naprawy przyrządów zależał od ich wielkości. Ostrzenie elementów zajmowało godzinę albo dwie godziny, ale zdarzały się elementy wymagające ostrzenia przez całą dniówkę. Początkowo każdy z pracowników był odpowiedzialny za działanie około 200 przyrządów. Wraz ze zmniejszeniem produkcji ilość przyrządów zmniejszała się. Dobrze zregenerowany przyrząd mógł pracować nawet tydzień. Wytrzymałość przyrządów zależała od ilości sztuk, które musiał wykonać. Wykonanie większej ilości sztuk powodowało konieczność częstszej regeneracji przyrządu.

Wnioskodawca pracował w systemie dwuzmianowym, ale zdarzało się, że przy dużej produkcji uruchamiano trzecią zmianę.

W trakcie zatrudnienia na stanowisku ślusarza w (...) wnioskodawca okresowo wykonywał obowiązki lidera. Pracował wówczas na jednej zmianie. Do jego zadań należało wówczas przyuczanie do zawodu młodych pracowników. Przyuczanie polegało na tym, że młody pracownik obserwował i powtarzał czynności wykonywane przez wnioskodawcę oraz słuchał jego poleceń.

Ślusarze otrzymywali dodatki z tytułu pracy w szczególnych warunkach w postaci posiłków regeneracyjnych i mleka.

Wnioskodawca nie był przesuwany do innych prac.

Zmiana podległości organizacyjnej stanowiska przez wnioskodawcę wynikała nie ze zmiany zakresu obowiązków, a wyłącznie z powodu zmian organizacyjnych przeprowadzonych w zakładzie. Przez cały ten okres zatrudnienia wnioskodawca pracował na jednym stanowisku, w tym samym zakładzie, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

dowód:

- zeznania wnioskodawcy H. S. k. 37v- 38 akt sąd.,

- zeznania świadka M. K. k. 20v- 21 akt sąd.,

- zeznania świadka J. M. k. 21-22 akt sąd.,

- świadectwo pracy z 05.08.2003 r. k. 5 akt emerytalnych wnioskodawcy,

- świadectwo pracy z 31.07.2009 r. k. 6 akt emerytalnych wnioskodawcy,
- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 7 akt emerytalnych wnioskodawcy,
- akta osobowe wnioskodawcy.

Wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego w okresach:

- od 17.06.1976 r. do 30.06.1976 r.,
- od 06.11.1989 r. do 31.07.1990 r.,
- od 01.08.1990 r. do 31.12.1990 r.

dowód: świadectwo pracy z 31.07.2009 r. k. 6 akt emerytalnych wnioskodawcy.

W okresie od 26.10.1979 r. do 02.04.1982 r. wnioskodawca odbywał służbę wojskową.

dowód: świadectwo pracy z 05.08.2003 r. k. 5 akt emerytalnych wnioskodawcy,

- kserokopia książeczki wojskowej w aktach kapitału początkowego.

W okresie od 03.06.1991 r. do 01.09.1997 r. H. S. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony na stanowisku maszynisty chłodniczego w Browarach (...) S. A. w Z.. Wnioskodawca pracował w dziale sprężarek tłoczących amoniak do piwnicy, gdzie schładzano piwo, aby utrzymać je w stałej temperaturze. Jego praca polegała na dozorowaniu sprężarek i usuwaniu ewentualnych awarii urządzeń. Odwołujący miał obowiązek utrzymywać sprężarki w ciągłym ruchu. Praca odbywała się w ruchu ciągłym w systemie trzy zmianowym. Na zmianie zawsze był jeden maszynista odpowiedzialny za utrzymanie w ruchu sprężarek.

Wnioskodawca dodatkowo otrzymywał mleko z uwagi na kontakt z amoniakiem.

dowód: zeznania świadka A. B. k. 22 akt sąd.,

- świadectwo pracy z 01.09.1997 r. w aktach kapitału początkowego wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się zasadne.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było to, czy wnioskodawca H. S. posiada wymagany staż 15 lat pracy świadczonej w warunkach szczególnych, od którego uzależnione jest prawo do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym, w szczególności, czy nieuwzględniony przez organ rentowy okres zatrudnienia wnioskodawcy był okresem, w którym wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Pozostałych przesłanek uzyskania prawa do emerytury strona pozwana nie kwestionowała.

Przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383), zwanej dalej ustawą emerytalną stanowi, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27

Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Za pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach uważa się pracownika zatrudnionego przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia, oraz w znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom tym przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z § 2 ust. 1 cytowanego rozporządzenia okresami uzasadniającymi prawo do świadczeń są okresy, w których praca w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W myśl § 2 ust. 2 tego rozporządzenia okresy pracy w takim charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Jednocześnie w myśl rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. Nr 237, poz. 1412), jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: legitymacja ubezpieczeniowa, legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia (§ 22 ust. 1).

Nie oznacza to, że odwołujący się jest pozbawiony możliwości ustalenia, iż w zakładzie pracy pracował w warunkach szczególnych. Ustalenie rodzaju wykonywanej pracy na podstawie osobowych środków dowodowych nie jest bowiem wyłączone w postępowaniu przed sądem rozpoznającym sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których przewiduje się odstępstwa od zasad ogólnych postępowania dowodowego, bowiem zgodnie z treścią przepisu art. 473 § 1 k.p.c., dowód z zeznań świadków jest dopuszczalny w zasadzie co do wszystkich faktów spornych lub niemożliwych do udowodnienia za pomocą dowodu z dokumentu, a nawet ponad i przeciwko osnowie dokumentu (por. wyrok SN z 08.12.1998 r. II UKN 357/98, uchwała SN z 24.09.1984r., III UZP 6/84). Postępowanie sądowe zainicjowane wniesieniem przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego toczy się bowiem według zasady swobodnej oceny dowodów, wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie zaś z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału.

W konsekwencji możliwe jest ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach również w oparciu o inne dowody niż zaświadczenia z zakładów pracy (uchwała SN z 21.09.1984 r., sygn. III UZP 48/84 oraz uchwała SN z 10.03.1984 r., sygn. III UZP 6/84). Powyższe wynika także z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27.05.1985r. (II UZP 5/85), w której SN stwierdził, że jeżeli odwołujący wykaże, że z powodu likwidacji zakładu pracy nie jest możliwe przedstawienie zaświadczenia z zakładu pracy, to może tę okoliczność dowodzić wszelkimi środkami dowodowymi (por. też wyrok SN z dnia 08.04.1999 r. II UKN 619/98). Wobec tego Sąd mógł oprzeć swoje rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie na wynikach postępowania dowodowego z innych dokumentów, z zeznań świadków oraz z zeznań odwołującego.

W ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na jednoznaczne ustalenie, że wnioskodawca w spornych okresach: od 01.07.1976 r. do 31.05.1991 r. oraz od 03.09.1997 r. do 31.12.1998 r. (z wyłączeniem okresów

urlopów bezpłatnych i służby wojskowej) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku wykonywał prace polegające na szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych. Są to prace wymienione w wykazie A, dział III, poz. 78 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. tj. prace różne w hutnictwie i w przemyśle metalowym - szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne.

Wskazać należy nadto, że powyższe prace zostały również zamieszczone w wykazie A dziale III, poz. 78 pkt 4 (ostrzacz) stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego.

Jednakże należy pamiętać, że dla oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z pracą w szczególnych warunkach istotne jest faktyczne wykonywanie danej pracy, a nie sama nazwa zajmowanego stanowiska (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21.04.2004 r. II UK 337/03).

Nie budzi przy tym wątpliwości, że praca świadczona przez wnioskodawcę nie była obojętna dla zdrowia pracowników tam zatrudnionych, jak i to, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze wykonywał czynności polegające na szlifowaniu, ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych i kwalifikować należy je jako pracę wykonywaną w warunkach szczególnych w rozumieniu powołanych przepisów.

Okoliczności te wynikają zarówno z dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę - świadectw pracy, świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, jak też z zeznań świadków i samego wnioskodawcy, którym jako logicznym i spójnym Sąd w całości dał wiarę.

Sporne okoliczności pracy wnioskodawcy w (...) Zakładzie (...) w K. potwierdził świadek M. K., który wraz z wnioskodawcą uczęszczał do szkoły zawodowej, a po jej ukończeniu również zatrudnił się w (...), gdzie pracował do końca 2013 r. I tak M. K. zeznał, że zaraz po ukończeniu szkoły zawodowej o specjalności mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych, podjął pracę w (...) w K., którego nazwa w późniejszym okresie zmieniła się na Z., (...), a potem (...). Świadek podkreślił, że tak jak wnioskodawca pracował na stanowisku ślusarza narzędziowego i szlifierza w wydziale regeneracji przyrządów, a ich praca polegała na ostrzeniu narzędzi i usuwaniu awarii, czyli przywracaniu eksploatowanych na hali narzędzi do użyteczności. M. K. wskazał, że praca początkowo odbywała się w systemie trzy zmianowym, a w późniejszym okresie dwu zmianowym.

Świadek podkreślił, że otrzymał z zakładu zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych i z tego tytułu jest uprawniony do wcześniejszej emerytury.

Pracę H. S. w (...) Zakładzie (...) w K. potwierdził również świadek J. M., który pracował z nim w FSO „Polmo” podczas praktyk zawodowych, jak również po ukończeniu szkoły zawodowej. Świadek wskazał, że wnioskodawca pracował jako ślusarz w narzędziowni, która była pododdziałem centralnej narzędziowni będącej miejscem pracy świadka. J. M. zeznał, że praca ślusarza polegała na usuwaniu awarii urządzeń i ostrzeniu stempli, a w latach 1970-1980 w zakładzie pracowało 2,5 tys. ludzi, co powodowało, że urządzeń do regeneracji było sporo, nawet ponad 1000. Słuchany podał też, że praca wnioskodawcy przy regeneracji urządzeń odbywała się w ogromnym hałasie, a z tytułu pracy w szczególnych warunkach ślusarze otrzymywali posiłki regeneracyjne i mleko.

Jeżeli chodzi o funkcję ślusarza - lidera, to na podstawie zeznań wnioskodawcy ustalono, że dodatkowe zadania w zakresie przyuczania młodych pracowników do prac, w żaden sposób nie umniejszały wymiarowi czasu pracy fizycznej ślusarza, w tym w szczególności odbywały się one również w warunkach stałego narażenia na czynniki szkodliwe tj. hałas.

Te dodatkowe zadania brygadzisty pozostają więc bez znaczenia dla kwalifikacji charakteru pracy wnioskodawcy, skoro były wykonywane bezpośrednio w toku procesu produkcyjnego, w tych samych warunkach, które narażały na

szkodliwe dla zdrowia czynniki (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12.02.2013 r., III AUa 717/12, LEX nr 1322061).

Dodatkowo przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że w okresie od 03.06.1991 r. do 01.09.1997 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności operatora sprężarek, a więc czynności kwalifikowane jako praca w warunkach szczególnych, wymieniona w wykazie A Dział XIV poz. 9 (Bezpośrednia obsługa stacji sprężarek) stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.)

Okoliczności wyżej wskazane wynikały zarówno z dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę - świadectwa pracy, jak również z zeznań świadka i wnioskodawcy, którym jako logicznym i spójnym Sąd w całości dał wiarę. Sąd nie dostrzegł jakichkolwiek przesłanek, aby temu materiałowi dowodowemu odmówić wiarygodności.

Świadek A. B. zeznał, że razem z wnioskodawcą w spornym okresie pracował w Browarze w N. S., gdzie wykonywał pracę ślusarza. Słuchany wskazał, że H. S. był zatrudniony w zakładzie na stanowisku maszynisty chłodniczego w dziale sprężarek tłoczących amoniak do piwnicy, gdzie schładzano piwo, aby utrzymać je w stałej temperaturze. Podkreślił, że praca wnioskodawcy polegała na dozorowaniu sprężarek i usuwaniu ewentualnych awarii urządzeń, a odwołujący miał obowiązek utrzymywać sprężarki w ciągłym ruchu. Świadek zaznaczył, że praca odbywała się w ruchu ciągłym w systemie trzy zmianowym, a na zmianie zawsze był jeden maszynista odpowiedzialny za utrzymanie w ruchu sprężarek. W zeznaniach podał też, że wnioskodawca otrzymywał dodatkowo mleko z uwagi na kontakt z amoniakiem.

Należy podkreślić, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonych mu prac. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu Najwyższego z 01.06.2010r., II UK 21/10, LEX nr 619638).

Zdaniem Sądu nie wydanie przez zakład pracy pracownikowi świadectwa pracy w szczególnych warunkach czy nieścisłości w świadectwie pracy, nie mogą nieść za sobą ujemnych dla niego skutków w zakresie prawa do świadczenia.

Reasumując, Sąd uznał, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Pozostałe przesłanki do nabycia świadczenia były bezsporne.

Wobec powyższego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.